

การศึกษการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

นางสุภาพรณ์ อุ่นเมตตาจิต

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2541

ISBN 974 - 639 - 461 - 4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**A STUDY OF ART HISTORY TEACHING AT THE UPPER SECONDARY EDUCATION
LEVEL IN SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE
DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION**

Mrs. Supaporn Oonmettachit

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Art Education**

Department of Art Education

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1998

ISBN 974 - 639 - 461 - 4

สุภาพรณี อุ่นเมตตาคิจิต : การศึกษาการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

(A STUDY OF ART HISTORY TEACHING AT THE UPPER SECONDARY EDUCATION LEVEL
IN SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL
EDUCATION) อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร. เกษร ธิตะจारी, 209 หน้า. ISBN 974-639-461-4.

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีสอนและการใช้สื่อการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนทัศนศิลป์ จำนวน 95 คน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ จำนวน 7 คน และผู้ผลิตสื่อทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ แบบประเมินค่า แบบปลายเปิด และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความถี่เรียงจากมากไปหาน้อย

ผลการวิจัยพบว่า ในด้านวิธีสอนอาจารย์ผู้สอนทัศนศิลป์และผู้เชี่ยวชาญทางด้านประวัติศาสตร์เห็นด้วยกับวิธีสอน ดังต่อไปนี้ อาจารย์ผู้สอนทัศนศิลป์และผู้เชี่ยวชาญทางด้านประวัติศาสตร์เห็นด้วยกับวิธีสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ในระดับมาก อาจารย์ผู้สอนทัศนศิลป์และผู้เชี่ยวชาญทางด้านประวัติศาสตร์เห็นด้วยกับวิธีสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ในระดับมาก อาจารย์ผู้สอนทัศนศิลป์และผู้เชี่ยวชาญทางด้านประวัติศาสตร์เห็นด้วยกับวิธีสอนที่สร้าง ความสนใจให้กับผู้เรียนในระดับมาก อาจารย์ผู้สอนทัศนศิลป์เห็นด้วยกับวิธีสอนที่ส่งเสริมการศึกษาแบบวิทยาศาสตร์ในระดับมาก ผู้เชี่ยวชาญทางด้านประวัติศาสตร์เห็นด้วยกับวิธีสอนที่ส่งเสริมการศึกษาแบบวิทยาศาสตร์ในระดับปานกลาง อาจารย์ผู้สอนทัศนศิลป์เห็นด้วยกับวิธีสอนที่ส่งเสริมการค้นคว้าด้วยตนเองในระดับมาก ผู้เชี่ยวชาญทางด้านประวัติศาสตร์เห็นด้วยกับวิธีสอนที่ส่งเสริมการค้นคว้าด้วยตนเองในระดับปานกลาง อาจารย์ผู้สอนทัศนศิลป์เห็นด้วยกับวิธีสอนที่ทำให้ผู้เรียนสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าต่อไปในระดับมาก ผู้เชี่ยวชาญทางด้านประวัติศาสตร์เห็นด้วยกับวิธีสอนที่ทำให้ผู้เรียนสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าต่อไปในระดับปานกลาง อาจารย์ผู้สอนทัศนศิลป์และผู้เชี่ยวชาญทางด้านประวัติศาสตร์เห็นด้วยกับวิธีสอนที่ทำให้ผู้เรียนรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่นในระดับปานกลาง อาจารย์ผู้สอนทัศนศิลป์เห็นด้วยกับวิธีสอนที่ทำให้ผู้เรียนนำไปสัมพันธ์กับวิชาอื่นๆในระดับมาก ผู้เชี่ยวชาญทางด้านประวัติศาสตร์เห็นด้วยกับวิธีสอนที่ทำให้ผู้เรียนนำไปสัมพันธ์กับวิชาอื่นๆในระดับปานกลาง

ในด้านสื่อการสอน ผู้ผลิตสื่อเห็นด้วยกับสื่อการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ในระดับมาก เห็นด้วยกับสื่อการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ในระดับมาก เห็นด้วยกับสื่อการสอนที่สร้าง ความสนใจให้กับผู้เรียนในระดับมาก เห็นด้วยกับสื่อการสอนที่ส่งเสริมการศึกษาแบบวิทยาศาสตร์ในระดับมาก เห็นด้วยกับสื่อการสอนที่ทำให้ผู้เรียนสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในระดับมาก เห็นด้วยกับสื่อการสอนที่ทำให้ผู้เรียนสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าต่อไปในระดับปานกลาง เห็นด้วยกับสื่อการสอนที่ทำให้ผู้เรียนทำงานร่วมกับผู้อื่น ในระดับปานกลาง และเห็นด้วยกับสื่อการสอนที่ทำให้ผู้เรียนนำไปสัมพันธ์กับวิชาอื่นๆในระดับปานกลาง

ภาควิชา ..... ศิลปศึกษา
สาขาวิชา ..... ศิลปศึกษา
ปีการศึกษา 2541

ลายมือชื่อนิติต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

3972220227 MAJOR ART EDUCATION

KEY WORD: METHODS AND TEACHING MEDIA IN ART HISTORY AT THE UPPER SECONDARY LEVEL.

SUPAPORN OONMETTACHIT : A STUDY OF ART HISTORY TEACHING AT THE
UPPER SECONDARY EDUCATION LEVEL IN SECONDARY SCHOOLS UNDER THE
JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION. THESIS ADVISOR :
ASSO. PROF. KEASORN THITACHAREE, Ph.D. 209 pp. ISBN 974-639-461-4.

The purpose of this research was to study teaching methods and the uses of media in teaching Art History at the upper secondary level in secondary schools under the jurisdiction of the department of general education. The research sampling group were 95 visual art instructors, 7 art history specialists and 8 art history media developers. The instrument used in this research was a set of questionnaire consisting of checklists, rating scales, open ended questions and interviews. The data was analyzed by means, standard deviations and frequencies.

The results of this study reported that the opinion of visual art instructors and art history specialists about teaching methods in this study was as follow : The visual art instructors and art history specialist rated teaching methods which sustain knowledge at the high level. The visual art instructors and art history specialists rated teaching methods that enrich critical thinking at the high level; rated teaching methods that motivate student's interest at the high level. The visual art instructors rated teaching methods that advocate scientific learning at the high level; art history specialists rated it at the moderate level. The visual art instructors rated teaching methods that encourage self-directed learning at the high level; art history specialists rated it at the moderate level. The visual art instructors rated teaching methods that reinforce students in inquiry learning at the high level; art history specialists rated it at the moderate level. The visual art instructors and art history specialists rated teaching methods that provoke the cooperative learning at the moderate level. The visual art instructors rated teaching methods that develop correlated learning at the high level; art history specialists rated it at the moderate level.

For the aspect of teaching media, art history media developers rated teaching media that sustain knowledge at the high level; rated teaching media that enrich critical thinking at the high level; rated teaching media that motivate student's interest at the high level; rated teaching media that advocate scientific learning at the high level; rated teaching media that encourage self-directed learning at the high level; rated teaching media that reinforce students in inquiry learning at the moderate level; rated teaching media that provoke the cooperative learning at the moderate level and rated teaching media that develop correlated learning at the moderate level.

ภาควิชา..... ศิลปศึกษา
สาขาวิชา..... ศิลปศึกษา
ปีการศึกษา..... 2541

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี ประธานกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง รองศาสตราจารย์ ดร.เกษร ธิตะจารี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้กรุณาให้ข้อคิดเห็น คำแนะนำตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของการวิจัยด้วยความเอาใจใส่ด้วยดีมาโดยตลอด ผู้วิจัย ขอ กราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.สันติ เล็กสุขุม ศาสตราจารย์ วิรัตน์ พิชญ์ไพฑูรย์ รองศาสตราจารย์ กำจร สุนพงษ์ศรี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นิพนธ์ ทวีกาญจน์ และอาจารย์ วัชรินทร์ จูดิอศิษฐ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้ตรวจแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อช่วยให้แบบสอบถามที่ใช้ เป็นเครื่องมือในการวิจัยมีความสมบูรณ์และถูกต้องยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ ท่านผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถาม และให้สัมภาษณ์ ขอขอบคุณอาจารย์และหัวหน้าหมวดวิชาศิลปศึกษาทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถาม และขอขอบพระคุณอาจารย์จිරพันธ์ สมประสงค์ ที่กรุณาให้ความกระจ่างในเรื่องของชื่อ รายวิชาประวัติศาสตร์ ขอขอบคุณอาจารย์ลีตางศ์ เจนวินิจฉัย และเพื่อนปริญญาโทรุ่นที่ 12 ที่น่ารัก ทุกท่านที่เป็นกำลังใจ

ท้ายนี้ ผู้วิจัยได้กำลังใจจากเด็กหญิงกชกร อุ้มเมตตาจิต ที่ฝากคอยในการทำวิทยานิพนธ์มา โดยตลอด ได้รับการสนับสนุนและให้กำลังใจจากสามีมาด้วยดี ขอขอบพระคุณมารดาและครอบครัวที่คอยให้กำลังใจ และจากทุนการวิจัยครั้งนี้บางส่วนได้รับมาจากทุนอุดหนุนการวิจัยของ บัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยมา ณ ที่นี้ด้วย

สุภาภรณ์ อุ้มเมตตาจิต

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	9
คำจำกัดความในการวิจัย.....	10
วิธีดำเนินการวิจัย.....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
สภาพการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์.....	12
ความหมายและขอบข่ายของวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์.....	14
หลักการและวิธีสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์.....	19
วิธีสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์โดยการบรรยาย.....	25
วิธีสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์โดยการทบทวน.....	26
วิธีสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์แบบสืบสอบ.....	27
วิธีสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์แบบแบ่งกลุ่มทำงาน.....	30
วิธีสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์แบบอภิปราย.....	30
วิธีสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์โดยศึกษาแบบวิทยาศาสตร์.....	31
วิธีสอนแบบสัมพันธ์กับวิชาอื่นๆ.....	33
วิธีสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์โดยการนำไปทัศนศึกษา หรือไปศึกษานอกสถานที่.....	34

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

สารบัญ (ต่อ)

4.3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของ อาจารย์ผู้สอนทัศนศิลป์ ผู้เชี่ยวชาญทางด้าน ประวัติศาสตร์ศิลป์ และผู้ผลิตสื่อ.....	107
4.3.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้าน ประวัติศาสตร์ศิลป์ เกี่ยวกับวิธีสอนและการใช้สื่อการสอน..	112
4.3.3 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ผลิตสื่อ เกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน.....	117
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	121
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	121
วิธีดำเนินการวิจัย.....	121
สรุปผลการวิจัย.....	121
อภิปรายผลการวิจัย.....	129
ข้อเสนอแนะ.....	154
รายการอ้างอิง.....	156
ภาคผนวก.....	164
ประวัติผู้เขียน.....	209

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

1	ความดีและคำรอยละของสถานภาพของอาจารย์ผู้สอนทัศนศิลป์.....	70
2	ความดีและคำรอยละของสถานภาพของผู้เชี่ยวชาญทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์.....	74
3	ความดีและคำรอยละของสถานภาพของผู้ผลิตสื่อ.....	76
4	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับวิธีสอนที่นำมาใช้สอน วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์.....	78
5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับวิธีสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ที่ทำให้เกิดความรู้.....	81
6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับวิธีสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ที่ส่งเสริมการคิด วิเคราะห์	83
7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับวิธีสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ที่สร้างความสนใจให้กับผู้เรียน.....	85
8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับวิธีสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ที่ส่งเสริมการศึกษาแบบวิทยาศาสตร์.....	87
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับวิธีสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ที่ทำให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้าหาคำตอบได้ด้วยตนเอง.....	89
10	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับวิธีสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ที่ทำให้ผู้เรียนสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าต่อไป.....	91
11	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับวิธีสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ที่ทำให้ผู้เรียนรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น.....	93
12	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับวิธีสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ที่ทำให้ผู้เรียนรู้จักนำไปสัมพันธ์กับวิชาอื่นๆ.....	95
13	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับสื่อประกอบการสอน วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่ทำให้เกิดความรู้.....	97
14	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับสื่อประกอบการสอน วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่ส่งเสริมการคิด วิเคราะห์ และวิจารณ์.....	98

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

15	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับสื่อประกอบการสอน วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่สร้างความสนใจให้กับผู้เรียน.....	99
16	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับสื่อประกอบการสอน วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่ส่งเสริมการศึกษาแบบวิทยาศาสตร์.....	100
17	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับสื่อประกอบการสอน วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่ทำให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง.....	101
18	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับสื่อประกอบการสอน วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่ทำให้ผู้เรียนสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าต่อไป.....	102
19	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับสื่อประกอบการสอน วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่ทำให้ผู้เรียนรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น.....	103
20	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับสื่อประกอบการสอน วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่ทำให้ผู้เรียนรู้จักนำไปสัมพันธ์กับวิชาอื่นๆ.....	104
21	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับสื่อการสอนที่นำมาใช้ ประกอบการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์.....	105